

Strategi och ramverk för hållbar utveckling

Tillsammans för hållbar utveckling
i Hallstahammars kommun

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2021-10-25 § 129

Giltighetstid: 2027-12-31

Revideringar och omarbetningar: Granskas en gång per mandatperiod, och revideras vid behov.

Dokumentet gäller för: Styrelse och nämnder, samt vägledande för övriga aktörer inom koncernen Hallstahammars kommun.

Dokumentansvarig: Kommunstrateg, Kommunstyrelseförvaltningen

Mål och
budget

Strategi

Program

Handlings-
plan

HALLSTAHAMMARS
KOMMUN

Innehåll

Det är bara tillsammans vi kan skapa ett hållbart samhälle	3
Vår utgångspunkt och strävan	3
Syfte och målsättning	4
En gemensam syn på de tre hållbarhetsdimensionerna	6
Vad detta betyder för oss	6
Övergripande principer för arbetet	8
Ramverk för hållbarhetsarbetet	9
Ett politiskt åtagande	9
Struktur och trygghet i genomförandet	10
Sammanhållande program och planer	10
En del i helheten – både kärnverksamhet och samhällsutveckling	11
Systematiskt och integrerat arbete	11
Standardiserat arbetssätt för genomförande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling	11
Ramverket i förhållande till övrig styrning och ledning	14
Organisation inom ramverket	14
Ansvar och roller i organisationen	15

Mål och
budget

Strategi

Program

Handlings-
plan

Det är bara tillsammans vi kan skapa ett hållbart samhälle

De Globala målen för hållbar utveckling och Agenda 2030 ska leda till att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Det innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. De globala målen förenar oss och ställer krav på oss att göra vår del för att nå en hållbar värld. Det är en agenda för hela samhället. Alla ska vara med och ingen ska lämnas utanför.

Agenda 2030 antogs i september 2015 av världens stats- och regeringschefer och består av 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska.

Regeringen har i en nationell handlingsplan fastslagit att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agendan 2030, på hemmaplan och globalt och att kommuner och regioner är viktiga parter i genomförandet av Agenda 2030.

I uppdraget vi har som kommun och i våra verksamheter ingår de tre hållbarhetsdimensionerna naturligt. Vi agerar lokalt men är samtidigt globalt, nationellt och regionalt sammankopplade. Hållbarhetsdimensionerna ligger i vårt uppdrags natur och det är därför vi har ett viktigt och stort ansvar att se till att det vi gör inte bara är det bästa för nuet, utan även för framtiden och framtida generationer.

Vår utgångspunkt och strävan

Hallstahammars kommun tar redan idag ansvar för hållbarhetsfrågorna och arbetar aktivt utifrån Agenda 2030. I kommunens vision 2025 är hållbarhetsdimensionerna tydligt framträdande och för att lyfta och ha större fokus på hållbarhetsfrågorna utgår alla politiska mål för denna mandatperiod från målen i Agenda 2030. Det innebär att både fullmäktiges övergripande mål såväl som nämndernas områdesmål är kopplade till Agenda 2030.

Vi deltar i Glokala Sverige, som är ett nationellt utbildningsprojekt med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. Vi har även gjort omfattande nulägesanalyser av kommunens styrkor och utmaningar kopplat till Agenda 2030, samt identifierat vilka av målen och delmålen som är särskilt relevanta eller utmanande för vår kommun.

Hallstahammars kommun är sedan 2017 certifierade som "Säker och trygg kommun", en del av ett internationellt nätverk (Safe Community) som leds av Världshälsoorganisationen. Kopplat till det arbetet finns ett politiskt sammansatt råd och en styrgrupp med tjänstepersoner. I rådet ingår även representanter för Region

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Västmanland, Räddningstjänsten Mälardalen, Hallstahem AB samt Polismyndigheten i Västmanland. Frågorna inom trygg och säker berör flera av hållbarhetsmålen och det blir därför naturligt att fortsatt integrera det området i arbetet med hållbar utveckling. I och med införandet av denna strategi lyfts trygg och säker in och integreras i ramverkets organisations- och arbetsformer.

Vi har alltså gjort och gör redan nu mycket för att ta ansvar för den långsiktiga hållbarheten i kommunen, men det finns behov av att öka samordningen av arbetet, stärka förutsättningarna till samverkan över förvaltningsgränserna och utveckla en samlad uppföljning och analys av vårt arbete för hållbar utveckling.

Denna strategi och tillhörande ramverk för hållbar utveckling beskriver vilken förflyttning vi strävar efter att göra i vårt arbete och hur vi ska arbeta och samverka kring hållbarhetsfrågorna framöver. Utifrån våra olika grunduppdrag påverkar vi direkt eller indirekt de olika målen och delmålen inom Agenda 2030. Genom att skapa tydliga strukturer för samverkan och samordning kan vi öka möjligheterna till samnyttjande av resurser och dra ännu större nytta av våra olika kompetenser.

Ledarskapet är en nyckelfaktor för att lyckas. Den politiska ambitionen, våra beslut och våra mål är avgörande för hur väl vi lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle. Ett engagerat ledarskap som agerar utifrån ett långsiktigt och sektorsövergripande förhållningssätt är en central förutsättning.

Syfte och målsättning

Den övergripande målsättningen med strategin och tillhörande ramverk är att skapa förutsättningar för Hallstahammars kommun att förstärka vårt bidrag till genomförandet av Agenda 2030 och därigenom uppnå ett hållbart samhälle.

Strategin och ramverket utgår i grunden från allas rättigheter till god hälsa, ett meningsfullt liv i trygghet och i samklang med vår värld's resurser. Det är ett övergripande styrdokument som gäller för samtliga nämnder och styrelse i Hallstahammars kommun och är även vägledande för övriga aktörer inom koncernen Hallstahammars kommun.

Syftet med strategin och ramverket kan sammanfattas i följande övergripande punkter:

- **Tydliggöra vårt arbetssätt gentemot Agenda 2030 och integrera arbetet i ordinarie styrning och ledning**

Strategin bidrar med att skapa samsyn i hållbarhetsfrågorna, strukturer och ambitioner som tydliggör vårt arbetssätt gentemot Agenda 2030, samt anger inriktningen för hur Hallstahammars kommun vill arbeta med och bli uppfattad i hållbarhetsfrågor. Ramverket stärker förutsättningarna för att integrera arbetet med Agenda 2030 i hela styrkedjan i kommunens ordinarie styrning, från planering till uppföljning och analys, samt knyter ihop vårt arbete med olika nationella och regionala styrdokument som är kopplade till hållbar utveckling.

- **Stärka förutsättningarna för samordning och samverkan utifrån ett helhetsperspektiv**

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Strategin och ramverket bidrar till att vi på ett ordnat sätt håller samman arbetet med hållbar utveckling, där vi utvecklar funktioner i organisationen som har den övergripande bilden av utmaningar och pågående arbeten inom de olika hållbarhetsdimensionerna och utifrån det håller ihop arbetet utifrån ett helhetsperspektiv. En viktig del i det arbetet är att dra ökad nytta av det som görs inom ramen för nämndernas och övriga aktörers grunduppdrag och knyta ihop det med det långsiktiga och övergripande arbetet i kommunen.

- **Stärka förutsättningarna för att göra medvetna och tydliga prioriteringar**

Syftet är även att, genom samverkan och utifrån helhetsperspektivet, möjliggöra medvetna prioriteringar inom hållbarhetsområdet. När det gäller hållbarhetsfrågor kan ibland målkonflikter uppstå. Utveckling och aktiviteter inom vissa områden kan ibland uppnå kortsiktiga vinster, men som då kan ske på bekostnad av negativa konsekvenser för den långsiktiga hållbarheten. Dessa frågor kommer ibland att kräva politiska avvägningar, prioriteringar och beslut och det blir då viktigt att det finns organisatoriska gränssnitt och forum där diskussioner kan föras, underlag arbetas fram och där resursbehoven kan identifieras för att möjliggöra långsiktiga och hållbara effekter.

Mål och
budget

Strategi

Program

Handlings
-plan

En gemensam syn på de tre hållbarhetsdimensionerna

Med Agenda 2030 definierar FN vad hållbar utveckling innebär. Definitionen inkluderar miljömässig, social och ekonomisk hållbar utveckling och bygger på Brundtlandkommissionens definition från 1987: ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

De tre dimensionerna av hållbar utveckling genomsyrar målen för att skapa hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla. På samma sätt som de tre dimensionerna är lika viktiga för att uppnå hållbar utveckling är alla mål lika viktiga, odelbara och integrerade. Flera av målen är beroende av och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att framgång för ett av målen ger positiva effekter på andra mål.

Målet med hållbar utveckling är att nå social hållbarhet inom ramen för vår enda planet, och med ekonomin som medel. Det innebär att alla människors behov blir tillgodosedda innanför planetens och ekosystemens kapacitet. Förutsättningen för att nå detta mål är att vi säkrar planetens livsuppehållande system, vilket är grunden för mänsklighetens välfärd. Resiliens är ett begrepp som ofta används kring hållbar utveckling och handlar om ett systems eller ett samhälles långsiktiga förmåga av att klara av förändring och fortsätta utvecklas. Vi står redan idag inför konsekvenser till följd av klimat- och samhällsförändringar. Vi behöver därför se till att vårt samhälle är rustat för att hantera dessa, både sett till människa, samhälle, natur och miljö.

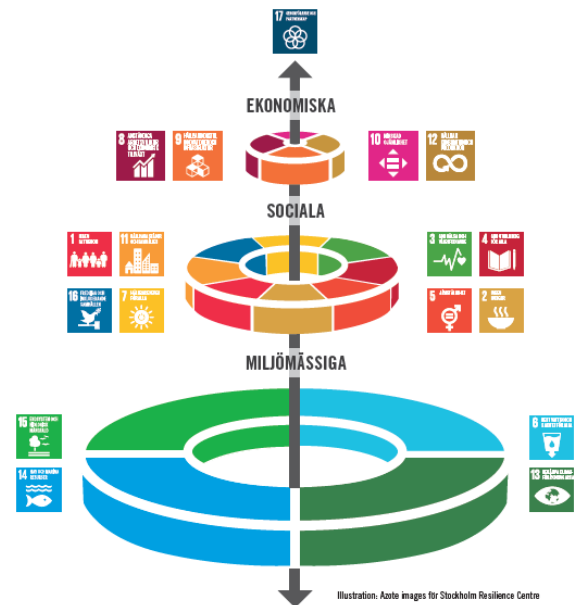

Illustration: Azote images för Stockholm Resilience Center

Vad detta betyder för oss

En förutsättning för att vi ska arbeta åt samma håll när vi arbetar med olika hållbarhetsfrågor är att vi har en gemensam syn på vad de olika dimensionerna är och vad de betyder för oss.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Planetens livsuppehållande system måste säkras. Uttaget av naturresurser liksom klimatpåverkan per person ska vara på en nivå som, om den tillämpas globalt, inte äventyrar planetens livsuppehållande system.

Med ekologisk hållbarhet avser Hallstahammars kommun att alla medborgare har insikten om att naturen har ett skyddsvärde och att vår rätt att förändra och bruka den är förenad med ett ansvar att förvalta den väl. Det innebär att alla arbetar aktivt för att minska användningen av icke-förnyelsebara naturresurser och förebygga föroreningar, kontinuerligt minska energianvändningen och öka andelen förnybar energi, bevara den biologiska mångfalden, samt bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga.

Den sociala dimensionen uttrycker målet om det goda livet för alla, för vilket den ekonomiska dimensionen är medlet och den ekologiska utgör ramen för målet och medlet.

Med social hållbarhet avser Hallstahammars kommun en socialt hållbar samhällsutveckling där grundläggande mänskliga behov uppfylls, för såväl dagens generation som kommande generationer. Respekt för mänskliga rättigheter är centralt i sammanhanget, liksom att utveckla välfärdssystem som är anpassade till att möta de demografiska förändringar och andra utmaningar som vi står inför. Förutom det vidare begreppet mänskliga rättigheter är jämställdhet, jämlikhet, demokrati, delaktighet, social sammanhållning och folkhälsa viktiga aspekter i arbetet för ökad social hållbarhet.

Den ekonomiska dimensionen handlar om att ekonomin ska användas som ett medel för en hållbar samhällsutveckling. De ekonomiska flödena ska vara klimatsmarta och miljö- och människovänliga.

Med ekonomisk hållbarhet avser Hallstahammars kommun en ekonomi som skapar förutsättningar för att öka den sociala och miljömässiga hållbarheten och där vi inte skjuter kostnader på framtiden. Genom långsiktiga, uthålliga och strategiska ekonomiska beslut och samarbeten ska vi tillvarata resurser på ett ekonomiskt hållbart sätt och vara effektiva med de resurser vi har. Vi samverkar med olika samhällsaktörer för att tillsammans skapa ekonomiskt hållbara och innovativa lösningar för att utveckla nya sätt att arbeta förebyggande och möta nuvarande och framtida behov på ett hållbart sätt.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Övergripande principer för arbetet

I vårt arbete för hållbar utveckling utgår vi från fem övergripande principer. Dessa ser vi som viktiga och centrala möjliggörare för att nå våra ambitioner och mål. Principerna ska genomsyra de arbetssätt, processer och strukturer som utformas och används i det praktiska arbetet.

Principerna ska också ses som det gemensamma förhållningssättet som vi utgår ifrån i vårt arbete med hållbar utveckling och kan användas som en form av mental checklista i diskussioner, dialoger och beslut.

Vi fokuserar på helheten

- Vårt arbete samordnas och planeras ur ett helhetsperspektiv. Vi väger in och tar hänsyn till sammanhang och helhet och strävar efter att finna en balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna. Vi drar nytta av det arbete som nämnder och övriga aktörer gör enligt deras grunduppdrag.

Vi samverkar för högre effekt

- Vårt arbete för hållbar utveckling kräver samverkan inom och utanför kommunens organisation. Vi arbetar med en inkluderande struktur där vi tidigt i processerna identifierar vilka som berörs eller kan bidra för att nå maximal nytta och värde av de insatser som genomförs. Vi vågar tänka innovativt och annorlunda för att lyckas.

Vi är systematiska och bygger kunskap och kompetens

- Vi planerar, genomför, följer upp och förbättrar vårt arbete med hållbar utveckling baserat på nulägeskoll, omvärldsanalys och effektanalys. Vi utbildar systematiskt organisationen i hållbarhetsfrågor.

Vi vågar prioritera

- Vi vågar ta tuffa beslut för att kunna prioritera och få utvecklingen att hända. Vi resursätter utveckling för att vi vet att det är en stark möjliggörare.

Vi kommunicerar

- Vi kommunicerar vårt arbete och våra resultat transparent till olika målgrupper med syfte att vara en ledande kraft kring hållbar utveckling i vårt lokala samhälle.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Ramverk för arbetet med hållbar utveckling

Det här ramverket sammanfattar *hur* Hallstahammars kommun vill arbeta med hållbar utveckling utifrån Agenda 2030. Ramverkets koncept grundar sig på de globala hållbarhetsmålen och är inriktat mot att ske på ett standardiserat sätt utifrån Svenska Institutet för Standarder (SiS) vägledning för genomförande av Agenda 2030 i kommuner och regioner.

Innehållet i ramverket har sin grund i Agenda 2030 men påverkas även av aktuella nationella och regionala hållbarhetsmål och den lokala politiska viljeinriktningen kopplat till hållbarhet.

Ett politiskt åtagande

De komplexa utmaningar som Agenda 2030 belyser ställer höga krav på organisation och ledarskap. Den nationella delegation som regeringen tillsatte för Sveriges genomförande av Agenda 2030 har framhållit två aspekter av organisation och ledarskap som särskilt viktiga. Det behöver dels finnas en medvetenhet, kunskap och vilja högst upp i beslutshierarkin, dels bör agendan hanteras integrerat i den ordinarie verksamheten och inte som ett sidoprojekt. Ledningens ambitioner, värderingar och agerande är avgörande för vilka prioriteringar som görs. Detta gäller för alla aktörer och inom alla sektorer.

Grunden för arbetet med hållbar utveckling utgår från det politiska ledarskapet, detta i form av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, ett politiskt arbetsutskott för hållbar utveckling, samt nämnder och bolag och förbund.

Kommunstyrelsen ska enligt dess reglemente se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Fullmäktiges och nämndernas mål utgår från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 och kommunstyrelsen har därför det övergripande ansvaret för det sammanhållna hållbarhetsarbetet. Det innebär att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det sker ett strukturerat och samordnat arbete kring hållbar utveckling i kommunen. Kommunstyrelsen har i uppdrag att skapa förutsättningar för att detta arbete ska kunna planeras, genomföras, följas upp och kommuniceras ur ett övergripande perspektiv.

Nämndernas ansvar för hållbar utveckling ligger inom nämndens grunduppdrag. I och med att nämndernas ansvarsområden till stor del befinner sig inom de olika hållbarhetsdimensionerna så arbetas det redan idag på olika sätt med hållbar utveckling. Nämnderna ansvarar för att detta arbete synliggörs i syfte att tydligare kunna samverka, prioritera, lära, följa upp och kommunicera. Nämnderna ansvarar även för att samverka med kommunstyrelsen för att möjliggöra att kommunens totala arbete med hållbar utveckling drar åt samma håll.

Mål och budget

Strategi

Program

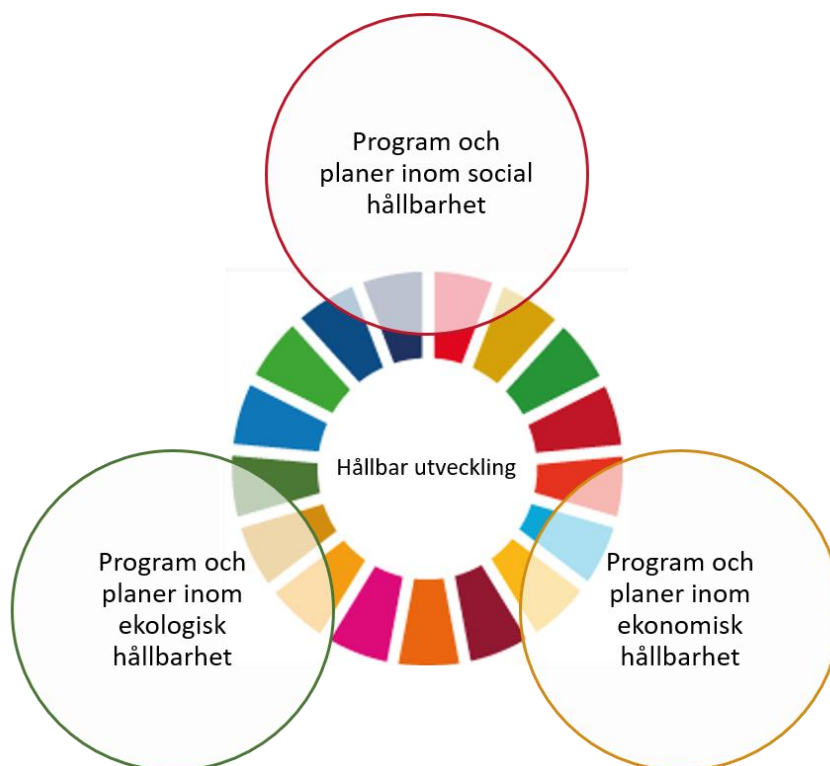
Handlingsplan

Struktur och trygghet i genomförandet

Sammanhållande program och planer

Målen i Agenda 2030 är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Agenda 2030 yrkar på samstämmighet, att inte betrakta målen som separerade från varandra, utan integrerade och beroende av varandra. Ramverkets grund bygger på att det utifrån denna strategi arbetas fram hållbarhetsprogram eller motsvarande som täcker de tre hållbarhetsdimensionerna. Hållbarhetsdimensionerna ska däri integreras och ta hänsyn till varandra. Programmen ska beslutas politiskt och vara både styrande och stödjande och skapa riktning åt hållbarhetsarbetet, vilket innebär prioriteringar och tydliga beslut. I detta arbete utgår vi även från det som redan finns framtaget och kan lyftas upp som sammanhållande dokument under respektive dimension. Det kan även röra sig om regionala strategier eller handlingsplaner som vi som kommun har anslutit oss till.

Ramverket med de tre hållbarhetsdimensionerna kan ses som ett paraply där andra program, planer och liknande samlas in under. Dessa kan vara kommunövergripande eller nämndspecifika. Syftet är att skapa en överblick över vad som beslutats, planeras och genomförs inom hållbarhetsområdet.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Figuren ovan visar att de planer och strategier som tas fram inom hållbarhetsområdet och inom ramverket är kopplade till varandra genom de tre hållbarhetsdimensionerna och

principen om odelbarhet. Till exempel kan målet om att lyckas uppnå en god utbildning för alla (mål 4) ge bättre förutsättningar för framtida hälsa och försörjning (mål 3 och mål 8) och minska ojämlikheten (mål 10). Vidare kan infrastrukturopsatningar för cykling både främja hälsa, göra staden tryggare och säkrare, skapa arbetstillfällena och minska koldioxidutsläpp (mål 3, 8, 11, 13 och 16).

För att tydliggöra kan även det motsatta gälla. Ett beslut kan ha som syfte att främja ekonomisk tillväxt (mål 8), men sker då kanske på bekostnad av att ojämlikheten ökar (mål 10) eller att växthusgasutsläppen ökar (mål 13). I praktiken handlar det om att i alla planer och prioriteringar väga in ekonomiska, miljömässiga och sociala effekter.

En del i helheten – både kärnverksamhet och samhällsutveckling

Hållbar utveckling är en del av kommunens grunduppdrag och arbetet sker till stor del inom nämndernas ansvarsområden och grunduppdrag. Men hållbar utveckling ligger även som utgångspunkt för kommunens mer övergripande uppdrag om en sammanhållen samhällsutveckling, den översiktliga planeringen och kommunen som samhällsaktör. Därför behöver vi hantera hållbarhetsarbetet utifrån dessa två perspektiv, med en strävan att förena dem. Ett tvärsektorielt arbete inom kommunen krävs för att nå ett lyckat resultat.

Systematiskt och integrerat arbete

Inom ramverket arbetar vi över gränser och skapar tillsammans. Gränserna kan vara mellan förvaltningar, enheter, organisationstyper och sektorer, men också osynliga gränser som exempelvis mellan olika roller och hierarkier. Arbets sättet inom ramverket förutsätter öppenhet, transparens, dialog, mod och prestigelöshet. Arbets sättet ska ske på ett samordnat och systematiskt sätt.

Samverkan, samarbete och partnerskap är också utifrån mål 17 i Agenda 2030 en av de mest avgörande faktorerna för att lyckas att nå de ambitioner och intentioner som beslutas kring hållbarhetsarbetet. Alla inblandade parter har ett ansvar i att få ramverket att få genomslagskraft.

Standardiserat arbets sätt för genomförande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Svenska Institutet för Standarder (SiS) har utvecklat en vägledningsstandard för hur kommuner och regioner kan arbeta med hållbar utveckling utifrån Agenda 2030: *Styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner – Vägledning för genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling (SS 854000:2021)*. SiS vägledning är av processkaraktär och syftar till att stödja förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och regioner med att, i sin ordinarie styrning och ledning, integrera och förstärka hållbar utveckling samt främja genomförandet av FN:s Agenda 2030. Den beskriver hur arbete med hållbar utveckling bör ske för att i en samordnad och enhetlig process integrera hållbar utveckling i politiska mål och i ordinarie styr- och ledningsprocesser.

Mål och budget

Strategi

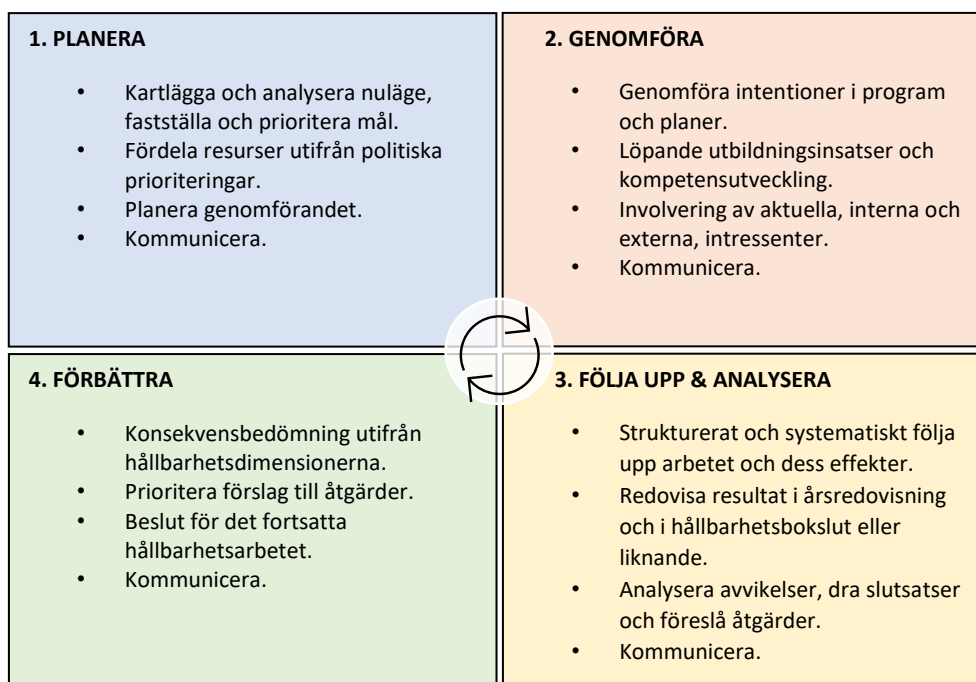
Program

Handlingsplan

För att kvalitetssäkra och säkerställa att vårt arbete sker utifrån ett beprövat sätt utgår ramverket för hållbar utveckling från vägledningen. Vägledningen ska ligga som en grund för arbetet inom ramverket.

Vägledningen bygger på och följer förbättringshjulet (planera, genomföra, följa upp och förbättra) vilket syftar till att genomföra arbetet utifrån faktabaserade nulägesanalyser och ständigt lära och förbättra. Anledningen till att utgå från en vägledning är att få en enhetlig struktur kring det komplexa arbetet för hållbar utveckling.

Arbetet ska ske strukturerat och följa vägledningens process. Ramverkets arbetssätt ska ses som en ram med tydliga förutsättningar, men inom ramen kan kreativitet och innovation flöda. Ramverket bidrar alltså med både styrning och frihet. Det praktiska arbetet ska även förhoppningsvis leda till nya tankar och idéer kring samverkansmodeller och att nya metoder för att lyckas utvecklas. Ramverkets övergripande process eller arbetssätt beskrivs kortfattat nedan.

Planering, uppföljning och analys sammanfattas i ett hållbarhetsbokslut

En förutsättning för att kunna göra relevanta och realistiska prioriteringar och ta tydliga beslut är systematisk uppföljning och analys som täcker in och integrerar de tre hållbarhetsdimensionerna. Därför är detta en prioriterad del av ramverket. Resultat och effekt ska tydliggöras i ett övergripande hållbarhetsbokslut som tillsammans med den övriga uppföljningen ger en samlad bild. Hållbarhetsbokslutet syftar till att på ett sammanhållet och tydligt sätt redovisa en nulägesbild kring hur hållbarhetsarbetets effekt har fallit ut. Genom hållbarhetsbokslutet redovisas och analyseras kommunens arbete utifrån de globala målen och den lokalt beslutade hållbarhetsambitionen. Syftet är att visa

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

hur kommunens arbete förflyttar oss mot ett mer hållbart samhälle, att granska huruvida kommunens resurser används på ett effektivt sätt i förhållande till Agenda 2030 och vår ambition, samt att analysera var kommunen behöver lägga fokus för att på bästa sätt göra förbättringar framåt.

Planeringen och uppföljningen kommer att bygga vidare på befintliga processer och plattformar i den ordinarie planeringen, uppföljningen och utvecklingen av våra verksamheter. Detta innebär att arbetsgången integreras med och följer den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen.

Genomförande som ett ständigt lärande

Det är viktigt att betona att genomförande av aktiviteter, insatser, projekt och liknande kopplat till hållbar utveckling redan idag till stor del sker ute i verksamheterna. Det är därför av stor vikt att ramverkets organisation och samordningen integreras mot det. Den ordinarie styrnings- och ledningskedjan ligger hela tiden som grund.

Arbetet ska ses som ett löpande och lärande arbete. Genom att lyfta upp det som redan görs och arbeta med en hög transparens kan vi hitta samordningsvinster, framgångsfaktorer och goda exempel som bidrar till att förbättra och utveckla befintliga arbetssätt och processer.

Kopplat till det ständiga lärandet är det av stor vikt att löpande genomföra utbildningsinsatser inom hållbarhetsfrågor för att sprida kompetens och bygga ett brett engagemang i hela organisationen. Ansvar för utbildningsinsatser följer ordinarie strukturer, vilket innebär att vissa breda utbildningsinsatser tas fram och genomförs centralt genom kommunstyrelsen, medan andra som riktar sig mer mot verksamheternas grunduppdrag tas fram och genomförs inom respektive verksamhet.

De lärdomar vi drar ska vi se som en skattkista som vi använder för att hela tiden justera och förbättra vårt arbete. Det innebär att vi har en ödmjuk inställning till det vi gör, hur vi gör det, uppfattningen om varför vi gör det och med inställningen att prestigelöst ändra och förbättra.

Kommunikation

En viktig del i arbetet är att kommunicera i varje steg. Kommunikation med olika målgrupper är viktigt för att skapa förståelse, kunskap och inte minst engagemang. Kommunikation behöver finnas med i alla steg i arbetet och behöver ske på både en strategisk och operativ nivå. Kommunikationen behöver prioriteras och planeras utifrån ett genomtänkt sätt och ska tydligt utgå från frågorna om vad, varför, när, till vem och hur kommunikationen ska och bör ske. Kommunikation som resurs ska vara inkluderad i det strategiska arbetet i ramverket.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Ramverket i förhållande till övrig styrning och ledning

Ramverkets processer ingår i ordinarie styrnings- och ledningsstrukturer. Kommunfullmäktiges mål utgår från de globala hållbarhetsmålen och har fokus på den lokala hållbarhetsutvecklingen. Arbetet för att nå kommunfullmäktiges mål och arbetet med att nå hållbar utveckling är alltså starkt förenat. Vi kan inte arbeta med det ena utan att arbeta med det andra.

Utformningen av program, planer eller liknande för de tre hållbarhetsdimensionerna baseras då naturligt på kommunens långsiktiga vision och fullmäktiges mål som ger riktning åt det arbete som ska prioriteras utifrån ett kommunövergripande perspektiv. Ramverket som helhet och dess tillhörande dokument utgår även från nationella och regionala riktlinjer, program och liknande. Exempel på sådana program är den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och de nationella miljömålen. På så sätt har vi i våra hållbarhetsprogram både en nationell, regional och lokal utgångspunkt.

Organisation inom ramverket

Arbetet med hållbar utveckling är mångfasetterat och i många fall komplext. Bärande utgångspunkter i organisationen för ramverket är sammanfattningsvis:

- Ett tydligt politiskt ledarskap med långsiktighet som utgångspunkt
- Samordning och samverkan inom aktuella och prioriterade frågor
- Fokusinriktat arbete där en frågeställning, utmaning eller behov prioriteras och arbetas tillsammans kring utifrån aktuell och nödvändig kompetens
- Att vi utgår från ordinarie organisation och integrerar arbetet i befintliga ledningsstrukturer
- Att vi drar nytta av linjeorganisationens arbete och det som nämnder och övriga aktörer gör enligt deras grunduppdrag

På nästkommande sida illustreras organisationens struktur övergripande, dess delar beskrivs närmare därefter. Strukturen illustreras utifrån de olika nivåerna, där styrning och ledning av arbetet tydligt utgår från ordinarie strukturer och där vikten av samverkan framgår. De olika nivåerna är integrerade som kugghjul. Grunden är den politiska viljeinriktningen och den yttersta effekten den verksamhet som nämnder, bolag och förbund genererar och som sedan blir en input tillbaka in i det fortsatta arbetet. Mitten består av en samordnande funktion där den strategiska och operativa planeringen delvis sker och som ska möjliggöra ovanstående punkter. Denna del är ett nav i organisationen och skapar förutsättningar för att kunna planera, genomföra, följa upp och samverka.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Ansvar och roller i organisationen

De olika organisatoriska delarna beskrivs nedan, men utefter behov upprättas även särskilda uppdragsbeskrivningar som mer i detalj beskriver dess uppdrag, roller och mandat.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ansvarar övergripande för hållbarhetsarbetet och beslutar om denna strategi och ramverket för hållbar utveckling.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen arbetar på uppdrag av kommunfullmäktige övergripande för hållbar utveckling. Kommunstyrelsen är enligt sitt reglemente kommunens ledande politiska förvaltningsorgan, och i dess styrande funktion ingår att:

- leda arbetet med att samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten
- övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Kommunstyrelsen ansvarar för den samordnade årsplaneringen och uppföljningen av arbetet med hållbar utveckling, hur arbetet fortlöper och för den övergripande kommunikationen av arbetet och dess resultat. Kommunstyrelsen ansvarar även för att:

- Besluta om tvärssektoriella hållbarhetsprogram och/eller andra strategier, planer och program som är gällande för hela kommunkoncernen.
- Besluta om och ansvara för genomförande av eventuella planer inom hållbar utveckling inom ramen för sitt specifika grunduppdrag.
- Fungera som processägare för det övergripande arbetet med hållbar utveckling och ansvara för organisering, planering och uppföljning.

Hållbarhetsutskott (Kommunstyrelsens arbetsutskott)

Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör även hållbarhetsutskott och har en särskild roll i att ge hållbarhetsfrågorna utrymme och bereda fram förslag till beslut i frågor som kräver en gemensam hantering i ramverket.

Hållbarhetsutskottet har även en beredande roll kopplat till det hållbarhetsråd som är en del av ramverkets organisation. Utskottet föreslår sammansättning av hållbarhetsrådet och ansvarar för att förvalta och utveckla rådets arbetsformer, samt fungerar sammanhållande för rådets dagordning och underlag inför rådsmöten.

Hållbarhetsråd

Omvärlden påverkar oss och vi påverkar omvärlden. Samverkan med andra samhällsaktörer är av yttersta vikt och möjliggörs genom ett Hållbarhetsråd med en fast kärna som består av kommunala representanter, samt adjungerade regionala och lokala externa representanter. Rådets sammansättning ska eftersträva att vara representativ för att fånga de strömningar och belysa de utvecklingsområden som finns inom vår kommun som geografisk ort.

Hållbarhetsrådet är en naturlig utveckling av Rådet för Trygg och säker och utgår till stor del utifrån redan upparbetade rutiner och samverkansformer.

Syftet med rådet är att fånga in frågor och områden vi kan arbeta tillsammans kring för att nå en ökad effekt tillsammans. Rådets roll är även att agera referensgrupp i arbetet med hållbar utveckling och komplettera med sin kompetens och kunskap i olika områden, samt lyfta och initiera förslag till utvecklingsområden.

Representanterna i Hållbarhetsrådet utses genom en intressentanalys utifrån den politiska viljeinriktningen och ambitionen.

Hållbarhetsrådet ska involveras och delaktiggöras kring bland annat större planer och program som utvecklas inom kommunen. Hållbarhetsrådet kan i det avseendet även ha en beredande roll. Hållbarhetsrådet ska även hållas informerade om utvecklingsområden och frågor som är aktuella inom kommunen. Detta kräver att systematiska arbetssätt för kommunikation och samverkan skapas.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

Eftersom hållbarhetsarbetet och dess utveckling är en del av kommunens övergripande styrnings- och ledningsprocesser är det viktigt att rådets roll och funktion synkas med de större styrprocesserna i kommunen, exempelvis mål- och budgetprocessen.

Hållbarhetsrådet har inget beslutsmandat utan har en beredande, initierande och rådgivande roll i hållbarhetsarbetet.

Nämnder och styrelser

Mycket av den verksamhet som bedrivs inom ramen för kärnverksamhet och grunduppdrag är kopplat till hållbarhetsfrågor. Ramverket blir därför en struktur för att inventera, synliggöra och lyfta det vi redan gör i ett första skede.

Utifrån de planer, strategier eller motsvarande som beslutas inom ramverket ansvarar nämnderna och styrelserna för genomförande och samordning av det arbete som ingår i deras grunduppdrag. Det innebär att nämnderna hanterar och integrerar de tvärsektoriella planerna inom sina ordinarie verksamheter. Nämnderna ansvarar också för att lyfta och initiera hållbarhetsfrågor och utvecklingsbehov inom det område som nämnden ansvarar för. Det innebär att nämnderna själva kan besluta om mål och aktiviteter som specifikt berör deras verksamhet.

Samtliga nämnder och styrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering, med stöd av den övergripande nulägesanalysen för hållbar utveckling, prioritera och planera de åtgärder som behöver genomföras inom sina respektive ansvarsområden. För att säkerställa ett tydligt fokus på genomförande, och att löpande kunna möta de hinder som uppstår, kommer den systematiska uppföljningen och hållbarhetsboksarbetet få stor betydelse för arbetet. I arbetet kommer det ofta krävas samverkan och samarbete med andra nämnder eller aktörer för att nå önskvärda effekter.

Kommunchefens ledningsgrupp

Kommunchefens ledningsgrupp ansvarar för att leda och följa upp det övergripande hållbarhetsarbetet och för att arbetet löper på och bedrivs enligt ramverket. Kommunchefens ledningsgrupp ansvarar utöver ramverket för hållbar utveckling även för att hålla samman styrning och uppföljning av kommunfullmäktiges mål. Som tidigare nämnts så utgår fullmäktigemålen från Agenda 2030 och för att få synergieffekter sker arbetet med både målen och hållbar utveckling tillsammans och integrerat.

Kommunchefens ledningsgrupp utser och tillsätter även de olika arbetsgrupperna utifrån beslutade fokusområden, samt ger arbetsgrupperna uppdrag och ansvarar för att arbetet inom dessa löper på.

Sammanfattningsvis ansvarar ledningsgruppen för att:

- Ansvarar för att leda, samordna, strukturera, planera och följa upp det övergripande hållbarhetsarbetet och ramverket för hållbar utveckling.
- Ger uppdrag till analysgruppen som ansvarar för det samordnande arbetet.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan

- Ansvarar för att strukturer, arbetssätt, samverkan och samarbetsformer finns för att Hållbarhetsrådet arbete ska fungera effektivt och att effekten av rådet faller ut som planerat
- Utser och tillsätter arbetsgrupper utifrån olika fokusområden
- Rapporterar till kommunstyrelsens arbetsutskott och kommunstyrelsen

Analysgruppen – håller samman arbetet med hållbar utveckling

Till kommunchefens ledningsgrupp i Hallstahammars kommun finns idag en analysgrupp kopplad med syfte att bland annat bistå med att ta fram olika typer av analyser, slutsatser och rekommendationer i frågor som ledningsgruppen initierat. Analysgruppen arbetar utifrån ett kommunövergripande perspektiv och representeras av samtliga förvaltningar i kommunen. Gruppen består därför av tjänstepersoner som har kompetens, insikt och förståelse utifrån de olika verksamheterna.

Analysgruppen uppdras att hålla samman arbetet med hållbar utveckling. Det är den gruppen som samordnar, strukturerar och planerar det strategiska arbetet. Gruppen tar fram en struktur för hur arbetet ska planeras, genomföras och följas upp. Analysgruppen håller samman ramverket för hållbar utveckling utifrån ett helhetsperspektiv och utgör därmed ett stöd till kommunchefens ledningsgrupp.

Analysgruppen har i stort övergripande koll på vad som sker i de olika hållbarhetsdimensionerna och ansvarar för det övergripande planerings- och uppföljningsarbetet. Gruppen har tät dialog och uppföljning med kommunchefens ledningsgrupp, exempelvis kring förslag på deltagare och kompetens i olika arbetsgrupper kopplade till hållbarhetsfrågor. Analysgruppen ska även agera bollplank och samverka med de olika arbetsgrupperna samt vid behov lyfta frågor till kommunchefens ledningsgrupp.

Arbetsgrupper

För att få driv och kraft i olika prioriterade fokusområden skapas utefter behov tillfälliga arbetsgrupper med specifika fokusområden. Dessa ska vara dynamiska och flexibla och sammansatta utifrån tydliga behov och prioriteringar.

Arbetsgrupperna representeras och leds av olika kompetenser som är värdefulla utifrån aktuell fråga och kan bestå av såväl interna som externa representanter.

Ramar och tydliga uppdrag med beskrivning av förväntad effekt ges till arbetsgrupperna när de sätts samman från kommunchefens ledningsgrupp. Arbetsgrupperna har analysgruppen som bollplank och stöd.

Mål och budget

Strategi

Program

Handlingsplan